

Yrd. Doç. Dr. Berna Demir Yrd. Doç. Dr. Şerife Subaşı

Muhasebe Programlarına Sınavsız Geçiş Hakkı Olan Öğrencilerin Profili ve Muhasebe Mesleğine Bakışları

Yrd. Doç. Dr. Berna Demir

Yrd. Doç. Dr. Şerife Subaşı

Bilecik Üniversitesi, Bozüyük MYO.

Özet

Bu çalışma meslek yüksekokullarının muhasebe programlarına sınavsız geçiş hakkı olan öğrencilerin profilini ve muhasebe mesleğine bakışlarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çalışma kapsamında, Bilecik ve Eskişehir illerinin merkez ve ilçelerinde bulunan ticaret meslek liselerinin tamamının son sınıflarında okuyan ve bu yıl muhasebe programlarını tercih edebilecek öğrencilere anket uygulanmıştır. Yapılan çalışma sonucunda kız öğrencilerin erkek öğrencilerden sayıca fazla olduğu, anne-babalarının eğitim ve gelir seviyelerinin düşük olduğu görülmüştür. Öğrencilerin çoğu yüksek öğretime devam etmek istemelerine rağmen Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS)'na yönelik destek alan öğrenci sayısı azdır. Öğrenciler, muhasebecilerin bilgi ve becerilerini sürekli geliştirmeleri gerektiğini belirtirken muhasebe mesleğinde yabancı dilin önemli olmadığını düşünmektedirler. Ayrıca muhasebecilerin tarafsız olması ve etik kurallara uyması gerektiğini de ifade etmişlerdir. Muhasebe mesleğinin prestijli ve kazançlı bir meslek olduğunu düşünmelerine rağmen muhasebe mesleğini birinci sırada tercih edecek öğrencilerin sayısı daha azdır.

Anahtar Kelimeler: Ticaret meslek lisesi, öğrenci profili, muhasebe mesleği.

Abstract (The Profiles of Students Who Have The Right to Attend Accounting Programs Without Examination and Their Point of View to The Accounting Profession)

The aim of this study is to determine the profiles of students who have the right to attend accounting programs without examination and their point of view to the accounting profession. For this purpose, a questionnaire was applied to all students who studied in senior classes and those who could choose accounting programs, both in center and county trade vocational high school in Bilecik and Eskişehir. With these results, it was determined that woman students are more than schoolboys and the students families' education and income levels are low. Even though many of the students want to continue higher education programs, few of them receive support for ÖSS(University Entrance Exam). While the students predicate that accountants should improve their knowledge and skills, they thought learning a foreign language is not important for accounting profession. Moreover the students state that accountants should be objective and obey ethical rules. Despite many students thought accounting is gainful and prestigious job few students would prefer accounting as the first option.

Key Words: Trade vocational high school, profile of students, the accounting profession.

1. Giriş

4702 Sayılı Yasaya göre meslekî ve teknik orta öğretim kurumlarından mezun olan öğrenciler istedikleri takdirde bitirdikleri programın devamı niteliğinde

veya buna en yakın programların uygulandığı, öncelikle kendi meslekî ve teknik eğitim bölgesi içinde yer alan veya bölgesi dışın-daki meslek yüksekokullarına sınavsız olarak yerleştirilebilmektedirler. Sınavsız olarak meslek yüksekokullarına devam ederek mezun olan öğrencilerin alanlarındaki lisans programlarına dikey geçiş yapma hakları vardır.

Bu yasa kapsamında meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş hakkı olan okullardan biri Ticaret Meslek Liseleridir. Ticaret meslek liseleri Muhasebe ve Finansman, Pazarlama ve Perakende, Büro Yönetimi ve Sekreterlik, Bilişim Teknolojileri, Elektrik-Elektronik Teknolojileri ve Ulaştırma alanlarında kamu ve özel sektörde görev alacak veya kendi başına iş yapabilecek nitelikli insan gücünün yetiştirildiği ortaöğretim kurumlarıdır. Bu okullar Anadolu Ticaret Meslek Liseleri ve Ticaret Meslek Liseleri olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Her iki lisede aynı mesleki dersler verilmektedir. Ancak Anadolu ticaret meslek liselerine merkezi sınavla öğrenci alınmakta ve bir yıl yabancı dil hazırlık eğitimi verilmektedir.

3568 Sayılı Yasaya göre ticaret lisesi mezunları liseden mezun olduktan sonra belirli staj şartlarını sağlayarak serbest muhasebeci olabilirler. Mali müşavir olabilmeleri için ilgili alanlarda lisans eğitimi almış olmaları gerekmektedir. Ancak ÖSS sisteminde kullanılan katsayı uygulaması ve okullarında mesleki ağırlıklı dersler almalarından dolayı ticaret meslek lisesi öğrencilerinin bir lisans programına yerleşmeleri güç olmaktadır. Dört yıllık lisans programına yerleşemeyen bu öğrencilerin büyük bir bölümü meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş yaparak yükseköğretime devam etmektedirler. Ticaret meslek lisesi öğrencilerinin sınavsız geçiş yapabileceği meslek yüksekokulu programlarından biri muhasebe programıdır. Muhasebe programını bitiren öğrenciler ilgili fakültelere merkezi sınavla veya uzaktan eğitim yapan işletme ve iktisat fakültelerine sınavsız dikey geçiş yaparak lisans eğitimlerine devam edebilmektedirler. Bu

fırsatlar ticaret meslek lisesi mezunları için meslek yüksekokullarının önemini arttırmıştır.

Ülkemizde meslek yüksekokullarına bağlı çok sayıda muhasebe programı bulunmaktadır. Sınavsız geçiş uygulaması ile ticaret meslek lisesi öğrencileri meslek yüksekokullarının muhasebe programları için büyük bir potansiyel oluşturmaktadır. Bu öneminden dolayı ticaret meslek lisesi öğrencilerinin profilini ve muhasebe mesleğine bakışlarını ortaya koymak amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, geleceğin muhasebe meslek mensubu olacak ticaret meslek lisesi öğrencilerinin profilini ve mesleğe bakışlarını ortaya koymaktır. Bu araştırmada sorgulanan ana unsurlar aşağıdaki gibidir:

- Ticaret meslek lisesinde okuyan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı,
- Anne-babalarının eğitim düzeyleri ve meslekleri,
- Ailelerinin gelir düzeyleri,
- Öğrenciler mezun olduktan sonra yükseköğrenimlerine devam etmeyi düşünüp düşünmedikleri,
- Muhasebe programını tercih sebepleri,
- Öğrencilerin muhasebecilerin nitelikleriyle ilgili görüşleri,
- Muhasebe mesleğine bakışları,
- Muhasebe mesleğini tercih durumları, nedir?
- 3568 Sayılı Meslek Yasasında meslekle ilgili belirtilen şartları bilip bilmedikleri.

3. Araştırma Yöntemi

3.1. Araştırma Evreni

Araştırmanın evrenini Eskişehir-Bilecik il ve ilçelerindeki anadolu ticaret meslek liseleri ve ticaret meslek liselerinin son sınıfında okuyan ve meslek yüksekokulu muhasebe programlarını tercih edebilecek öğrenciler oluşturmaktadır.

Bu okulların ilgili bölümlerinde toplam 456 öğrenci öğrenim görmektedir. Anket okullarda mevcut bulunan 382 öğrenciye

uygulanmıştır. Anket uygulanan öğrenci sayısı toplam öğrenci sayısının %84'ünü oluşturmaktadır.

Ankete katılan 382 öğrencinin okulun bulunduğu il ve ilçelere göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Ankete Katılan Öğrencilerin İl ve İlçelere Göre Dağılımı

Öğrencilerin Okulun Bulunduğu İl ve İlçelere Göre Dağılımı	Sayı	%
Eskişehir	211	55,2
Bozüyük	74	19,4
Osmaneli	38	9,9
Bilecik	37	9,7
Gölpazarı	22	5,8
Toplam	382	100

Anket yapılan yerlerde öğrencilerin ticaret meslek liseleri ve anadolu ticaret meslek liselerine göre dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Okul Türlerine Göre Dağılımı

Okul Türü	Sayı	%
Ticaret ML	329	86,1
Anadolu TML	53	13,9
Toplam	382	100

Anket uygulanan ticaret meslek liselerinin bilgisayarlı muhasebe, dış ticaret ve muhasebe bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler meslek yüksekokullarının muhasebe programlarını tercih edebilmektedirler. Bu nedenle bu bölümlerde okuyan öğrenciler ankete dahil edilmişlerdir (Tablo 3).

Tablo 3: Öğrencilerin Okuduğu Bölüme Göre Dağılımı

Okuduğu Bölüm	Sayı	%
Bilgisayarlı Muhasebe	271	70,9
Muhasebe	95	24,9
Dış Ticaret	16	4,2
Toplam	382	100

3.2. Araştırma Modeli

Araştırmada "Tanımlayıcı (Betimsel) ve Bağıntısal Araştırma Modeli" kullanılmıştır. Betimsel modelle, bir konudaki mevcut durum araştırılır. Bağıntısal modelle gerçekleştirilen bir araştırmada, araştırma probleminde yer alan iki ya da daha fazla değişkene ilişkin olarak örneklemden katılımcılardan veri toplanır ve değişkenler arasında bir bağıntı olup olmadığı belirlenir.

3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma modelinin tanımlayıcı olması ve gerekli verilerin tarafsız ve istatistiksel analize uygun olarak toplanabilmesi için veri toplama yöntemi olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Yapılan anketlerin tamamı değerlendirilmiştir.

Anketin geçerliliğinin sınanması amacıyla aşağıdaki çalışmalar yapılmıştır;

- Literatürde, bu konuda bir çalışma olup olmadığı araştırılmıştır.
- Anket hazırlanırken uzman görüşü alınmıştır.
- Anket formuna son şekli verilmeden önce pilot çalışma yapılmıştır.

Verilerin analizi, bilgisayar ortamında SPSS (Statistical Package For Social Sciences) 12.00 paket programında yapılmıştır. Verilerin analizinde; frekans (sayı) ve yüzde tekniklerinden yararlanılmıştır. Çeşitli değişkenler arasındaki ilişkileri

ortaya koymak amacıyla Crosstabs testi yapılmıştır.

4. Araştırma Bulguları

4.1. Öğrencilerin Genel Profili

Öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı, anne-babalarının eğitim ve meslek durumları ile ortalama gelir düzeyleri genel profil içinde verilmiştir.

4.1.1. Cinsiyete Göre Dağılım

Yapılan ankette ticaret meslek liselerinin bilgisayarlı muhasebe, muhasebe ve dış ticaret bölümlerinde okuyan kız öğrencilerin erkek öğrencilerden sayıca daha fazla oldukları görülmektedir (Tablo 4).

Tablo 4. Cinsiyete Göre Dağılım

Cinsiyet	Sayı	%
Kız	232	60,7
Erkek	150	39,3
Toplam	382	100

4.1.2. Anne-Babalarının Eğitim ve Meslek Durumları

Annelerinin eğitim durumlarını öğrenmek amacıyla sorulan soruya 340 öğrenci yanıt vermiştir. Yanıt verenlerin %74,1'inin annesi ilkokul mezunudur. Babalarının eğitim durumları ile ilgili sorulan soruya yanıt veren 334 öğrencinin %58,1'inin babası da ilkokul mezunudur. Anne veya babası üniversite mezunu olan öğrenci sayısı çok azdır (Tablo 5).

Tablo 5. Anne-Babanın Eğitim Düzeyleri

Eğitim Düzeyi	Anne		Baba	
	Sayı	%	Sayı	%
Okuryazar Değil	17	5,0	3	0,9
İlkokul	252	74,1	194	58,1
Ortaokul	55	16,2	82	24,5
Lise	14	4,1	48	14,4
Üniversite	2	0,6	7	2,1
Toplam	340	100	334	100

Anadolu ticaret meslek liselerinde okuyan öğrencilerin %51'inin annesi ilkokul mezunu iken %47'sinin eğitim düzeyi daha yüksektir. Ancak ticaret meslek liselerinde okuyan öğrencilerin %78,2'sinin annesi ilkokul mezunu iken %16,3'ünün annesinin eğitim düzeyi daha yüksektir (Tablo 6).

Anadolu ticaret meslek liselerinde okuyan öğrencilerin %23,4'ünün babası ilkokul mezunu iken %76,6'sının eğitim düzeyi daha yüksektir. Ancak ticaret meslek liselerinde

okuyan öğrencilerin %63,8'inin babası ilkokul mezunu iken %35,2'sinin babasının eğitim düzeyi daha yüksektir (Tablo7).

Tablo 6. Annenin Eğitim Düzeyinin Okul Türüne Göre Dağılımı

Okuduğu Lise Türü	Annenin Eğitimi									
	Okuryazar Değil		İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Anadolu Ticaret M. L.	1	2,0	26	51,0	15	29,4	8	15,6	1	2,0
Ticaret Meslek Lisesi	16	5,5	226	78,2	40	13,9	6	2,1	1	0,3

Tablo 7. Babanın Eğitim Düzeyinin Okul Türüne Göre Dağılımı

Okuduğu Lise Türü	Babanın Eğitimi									
	Okuryazar Değil		İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Anadolu Ticaret M.L.	0	0	11	23,4	15	31,9	20	42,6	1	2,1
Ticaret Meslek Lisesi	3	1,0	183	63,8	67	23,3	28	9,8	6	2,1

Ankete katılan öğrencilerin %98,4'ünün annesi, %95,8'inin babası hayattadır. Annenin çalışma durumuyla ilgili soruya 353 öğrenci yanıt vermiştir. Bu öğrencilerin sadece 30 (%8,5)'unun annesi çalışmaktadır. 350 öğrencinin 259'unun (%74) babası çalışmaktadır (Tablo 8). Çalışan annelerin büyük çoğunluğu işçidir. Babalarının büyük bir çoğunluğu da işçi (%48) ve serbest meslek mensubu (%44,4) olarak çalışmaktadırlar.

Tablo 8. Anne-Babanın Çalışma Durumları

Çalışma Durumları	Anne		Baba	
	Sayı	%	Sayı	%
Çalışıyor	30	8,5	259	74,0
Çalışmıyor	320	90,7	12	3,4
Emekli	3	0,8	79	22,6
Toplam	353	100	350	100

4.1.3. Aile Gelir Düzeyine Göre Dağılım

Ailelerinin toplam aylık gelir düzeyi ile ilgili soruya yanıt veren 368 öğrencinin dağılımı aşağıdaki gibidir (Tablo 9).

Tablo 9. Ailenin Aylık Gelir Düzeyi

Ailenin Aylık Geliri	Sayı	%
0-300	25	6,8
301-500	114	31,0
501-750	125	34,0
751-1000	69	18,7

1001 ve üstü	35	9,5
Toplam	368	100

Ailelerin toplam aylık gelirlerinin ortalaması 2,93'tür (Tablo 10). Bu da yukarıdaki tabloda üçüncü sıradaki gelir düzeyi olan 501-750 TL'ye denk gelmektedir.

Tablo 10. Ailelerin Aylık Gelir Ortalaması

Sayı	Alt Gelir Seviyesi	Üst Gelir Seviyesi	Ortalama	Standart Sapma
368	1,00	5,00	2,93	1,07

4.2. Öğrencilerin Yükseköğretime Devam Etme Durumları*

Ankete katılan öğrencilerin %91,1'i (348 öğrenci) ticaret meslek lisesinden mezun olduktan sonra yükseköğrenime devam etmeyi düşündüklerini belirtmişlerdir. Yükseköğrenime devam etmek isteyen 348 öğrenciden 328'i (%94,3) ÖSS'ye girerek bir yükseköğretim programına yerleştirilmek istemektedir. 273 öğrenci de (%78,4) meslek lisesinden mezun olduktan sonra sınavsız geçiş hakkından yararlanarak meslek yüksekokullarına gitmek istemektedir (Tablo 11). ÖSS'ye girmeyi düşünen 328 öğrencinin 257'si sınavsız geçiş hakkından yararlanmayı düşünürken, 71 öğrenci düşünmemektedir. Diğer yandan sınavsız geçiş yapmayı düşünen 273 öğrenciden 16'sı ÖSS'ye girmeyi düşünmemektedir.

Tablo 11. Öğrencilerin Yükseköğretime Devam Etme Durumları

Yükseköğretime Devam Edecek misiniz?		ÖSS'ye Girecek misiniz?		Meslek Yüksekokuluna Sınavsız Geçiş Yapacak mısınız?	
		Evet	Hayır	Evet	Hayır
Evet	Kız	200	11	166	45
	Erkek	128	9	107	30
Toplam		328	20	273	75

ÖSS için destek alan öğrencilerin aldıkları destekler Tablo 12'de verilmiştir. Anadolu ticaret meslek lisesinde okuyan öğrencilerin %43,8'i, ticaret meslek liselerinde okuyan öğrencilerin ise %73,9'u ÖSS'ye yönelik herhangi bir destek almamaktadırlar. Her iki lisede okuyan öğrencilerden ÖSS'ye yönelik destek alanların çoğu dersaneye gitmekte veya tanıdıklarından yardım almaktadırlar. ÖSS'ye girmek isteyen öğrencilerin %69,5'i sınava yönelik herhangi bir destek almamaktadırlar.

Tablo 12. Öğrencilerin Destek Alma Durumları

ÖSS İçin Destek Alma Durumu	Okul Türü				p
	Anadolu Ticaret M.L.		Ticaret M.L.		
	Sayı	%*	Sayı	%*	
Dershaneye gidiyorum	22	45,8	25	8,9	0,000
Özel ders alıyorum	2	4,2	12	4,3	0,970
Tanıdıklarımın destek alıyorum	5	10,4	44	15,0	0,402
Bir dergiye aboneyim	8	16,7	11	3,9	0,000
Destek almıyorum	21	43,8	207	73,9	0,000

* Okul türlerinin kendi içindeki yüzdelerini ifade etmektedir.

Öğrencilerin ÖSS'ye yönelik destek alma durumları ile okul türü arasında bir farklılık olup olmadığı Ki-kare testi ile analiz edilmiştir. Öğrencilerin ÖSS için dersaneye gitmeleri ($p=0,000<0,05$), bir dergiye abone olmaları ($p=0,000<0,05$) ve destek almamaları ($p=0,000<0,05$) ile okul türü arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin ÖSS'ye yönelik destek almamaları ile cinsiyet ve ailenin gelir durumu arasında bir farklılık olup olmadığı Ki-kare testi ile analiz edilmiştir. Öğrencilerin destek almamaları ile cinsiyetleri ($p=0,027<0,05$) ve ailenin gelir durumu ($p=0,021<0,05$) arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür (Tablo 13).

Tablo 13. Öğrencilerin Destek Almama Durumlarının Cinsiyet ve Ailenin Gelir Durumuna Göre Dağılımı

ÖSS için Destek Alıyor musunuz?	Cinsiyet ($p=0,027$)		Ailenin Gelir Durumu ($p=0,021$)				
	Kız	Erkek	0-300	301-500	501-750	751-1000	1001 ve üstü
Evet	52	48	3	27	33	19	16
Hayır	148	80	19	70	75	42	13

Sınavsız geçiş hakkından yararlanarak meslek yüksekokuluna gitmeyi düşünen 273 öğrenciden 213'ü meslek yüksekokullarının muhasebe programlarını tercih etmeyi düşünmektedir (Tablo 14).

Tablo 14. Meslek Yüksekokullarının Muhasebe Programını Tercih Etme Durumları

Muhasebe Programını Tercih Etme Durumu	Sayı	%	Cinsiyet			
			Kız		Erkek	
			Sayı	%	Sayı	%
Evet	213	78,0	132	79,0	81	76,4
Hayır	60	22,0	35	21,0	25	23,6
Toplam	273	100	167	100	106	100

Öğrencilerin muhasebe programını tercih etme sebepleri sorulduğunda iş imkanlarının fazla olması seçeneği daha çok tercih edilmiştir. İkinci tercih sebebi olarak muhasebeciliğin prestijli ve kazançlı bir meslek olduğunu düşünmeleri gelmektedir (Tablo 15).

Tablo 15. Muhasebe Programını Tercih Etme Sebepleri

Muhasebe Programını Tercih Etme Sebepleri	Sayı
Muhasebeciliğin prestijli ve kazançlı bir meslek olduğunu düşünmesi	126
İş imkânlarının daha geniş olması	158
Muhasebe derslerinde başarılı olması	75
Yaşadığı yerde muhasebe programının olması	31
Diğer nedenler	23

Muhasebe programını tercih etmek istemeyen öğrencilerin en önemli sebebi muhasebe mesleğinin zor ve karmaşık olduğunu düşünmeleridir. Ayrıca muhasebe mesleğinin kişisel özelliklerine uymadığını düşünmeleri de muhasebeyi tercih etmemelerinin ikinci en önemli sebebidir.

4.3. Öğrencilerin Muhasebe Mesleğine Bakışları

4.3.1. Muhasebecilerin Nitelikleriyle İlgili Görüşleri

Ankette öğrencilerin muhasebecilerde bulunması gereken nitelikler ile ilgili görüşleri alınırken 3'lü Likert (Katılıyorum-Kararsızım-Katılmıyorum) ölçeği kullanılmıştır.

Öğrenciler muhasebecilerin sözlü ve yazılı iletişim becerilerine sahip olmaları, bilgi ve becerilerini sürekli geliştirmeleri, yasal düzenlemeler ve ekonomi ile ilgili güncel haberleri takip etmeleri gerektiğini düşünmektedirler. Ancak muhasebe mesleğinde yabancı dilin önemli olduğunu düşünen öğrenci sayısı azdır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu muhasebecilerin tarafsız olması ve etik kurallara uyması gerektiğini düşünmektedir. Muhasebeciler mükelleflerinin çıkarlarını gözetmemelidir görüşüne genelde katılmamaktadır (Tablo 16).

Tablo 16. Öğrencilerin Muhasebecilerin Nitelikleriyle İlgili Görüşleri

	Toplam	Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Ortalama
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Muhasebeciler sözlü ve yazılı iletişim becerilerine sahip olmalıdır	374	320	85,6	44	11,8	10	2,7	2,83
Muhasebeciler bilgi ve becerilerini sürekli geliştirmelidir	376	314	83,5	49	13,0	13	3,5	2,80
Muhasebeciler yasal düzenlemeleri takip etmelidir	372	302	81,2	56	15,1	14	3,8	2,77
Muhasebeciler tarafsız olmalıdır	375	279	74,4	80	21,3	16	4,3	2,70
Muhasebeciler etik kurallara uymalıdır	361	240	66,5	102	28,3	19	5,3	2,61
Muhasebeciler ekonomi ile ilgili güncel haberleri takip etmelidir	374	263	70,3	73	19,5	38	10,2	2,60
Muhasebeciler teknolojiyi iyi kullanmalıdır	367	207	56,4	104	28,3	56	15,3	2,41
Muhasebe mesleğinde yabancı dil önemlidir	368	99	26,9	116	31,5	153	41,6	1,85
Muhasebeciler mükelleflerinin çıkarlarını gözetmemelidir	366	82	22,4	133	36,3	151	41,3	1,81

Katılıyorum: 3, Katılmıyorum:1

Muhasebecilerin tarafsız olması gerektiğini düşünen 279 öğrencinin 189'u (%67,7) muhasebecilerin etik kurallara uyması gerektiğini de düşünürken sadece 70'i (%25,1) muhasebecilerin mükelleflerinin çıkarlarını gözetmemeleri gerektiğini düşünmektedir (Tablo 17).

Tablo 17. Muhasebeciler Tarafsız Olmalıdır Görüşüne Katılan Öğrencilerin Etik İlgili Düşünceleri

	Muhasebeciler tarafsız olmalıdır	
	Sayı	%
Muhasebeciler etik kurallara uymalıdır	189	67,7
Muhasebeciler mükelleflerinin çıkarlarını gözetmemelidir	70	25,1
Toplam	279	100

4.3.2. Muhasebe Mesleği Hakkındaki Düşünceleri

371 öğrencinin %67,1'i muhasebecilerin geniş iş olanaklarına sahip olduğu görüşüne katılmaktadır. 370 öğrencinin %59,2'si muhasebe mesleğinin prestijli olduğunu, 372 öğrencinin %62,1'i muhasebecilerin sorumluluklarının sadece defter tutup beyanname

düzenlemekle sınırlı olmadığı görüşündedir. 367 öğrencinin %48,5'i ruhsatlı muhasebecilerin bir işyerine bağlı olarak çalışanlara göre daha çok kazandıkları görüşüne katılırken %45,5'i bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. 368 öğrencinin %46,7'si muhasebe mesleğinin ilgi çekici olduğunu düşünmektedir (Tablo 18).

Tablo 18. Öğrencilerin Muhasebe Mesleği ile İlgili Görüşleri

	Toplam	Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Ort.
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Muhasebeciler geniş iş olanaklarına sahiptir	371	249	67,1	91	24,5	31	8,4	2,59
Muhasebe mesleği prestijli bir meslektir	370	219	59,2	125	33,8	26	7,0	2,52
Muhasebecilerin sorumlulukları sadece defter tutup beyanname düzenlemekle sınırlı değildir	372	231	62,1	82	22,0	59	15,9	2,46
Ruhsatlı muhasebeciler, bir işyerine bağlı olarak çalışanlara göre daha çok kazanırlar	367	178	48,5	167	45,5	22	6,0	2,43
Muhasebe mesleği ilgi çekici bir meslektir	368	172	46,7	91	24,7	105	28,5	2,18

Katılıyorum: 3, Katılmıyorum:1

4.3.3. Muhasebe Mesleğini Tercih Durumları

372 öğrencinin %38,4'ü “gelecekte meslek olarak ilk tercihim muhasebecilik olacaktır” görüşündedir. 366 öğrencinin %43,2'si muhasebe mesleğinin kişisel özelliklerine en uygun meslek olduğu konusunda kararsızdır. 365 öğrencinin %30,4'ü muhasebe mesleğini tercih etmelerinin en önemli sebebinin aile ve çevresinin etkisi olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 19).

Tablo 19. Öğrencilerin Muhasebe Mesleğini Tercih Nedenleri

	Toplam	Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Ort.
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Gelecekte meslek olarak ilk tercihim muhasebecilik olacaktır	372	143	38,4	139	37,4	90	24,2	2,14
Muhasebe mesleğinin kişisel özelliklerime uygun olduğuna inanıyorum	366	128	35,0	158	43,2	80	21,9	2,13
Muhasebe mesleğini tercih etmemde ailemin ve çevremnin etkisi vardır	365	111	30,4	71	19,5	183	50,1	1,80

Katılıyorum:3, Katılmıyorum:1

Gelecekte ilk tercihim muhasebecilik olacaktır diyen 143 öğrenciden 90 (%62,9)'ı muhasebe mesleğinin kişisel özelliklerine uygun olduğuna inanmaktadır.

4.3.4. 3568 Sayılı Meslek Yasası ile İlgili Bilgileri

Öğrencilere 3568 sayılı yasa kapsamında meslekle ilgili bazı sorular sorulmuştur (Tablo 20). 366 öğrencinin %65,8'i muhasebe mesleğine yön veren bir meslek yasası olduğu konusunda bilgi sahibi değildir. Ancak meslek yasası kapsamında yer alan meslekle ilgili bazı konular hakkında bilgi sahibi oldukları görülmüştür (Tablo 20).

Tablo 20. Meslek Yasası İle İlgili Bilgileri

	Toplam	Evet		Hayır		Ort.
		Sayı	%	Sayı	%	
Serbest muhasebeciler denetim yapamazlar.	362	278	76,8	84	23,2	1,77
Meslek yüksekokulunu bitirdikten sonra serbest muhasebeci olabilmek için 4 yıl staj yapmak gerekir	366	252	68,9	114	31,4	1,69
Lisans (fakülte) mezunları mali müşavir olabilir	362	201	55,5	161	44,5	1,56

Ticaret lisesi mezunları sadece serbest muhasebeci olarak büro açabilirler.	364	155	42,6	209	57,4	1,43
Muhasebe mesleğine yön veren bir meslek yasası vardır	366	125	34,2	241	65,8	1,34
Yeminli mali müşavirler büro açamazlar	356	101	28,4	255	71,6	1,28

Evet: 2, Hayır: 1

5. Sonuç

Yapılan çalışmada ticaret meslek lisele-rinde okuyan kız öğrencilerin erkek öğren-cilerden sayıca daha fazla oldukları görülmektedir. Öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeyi düşüktür. Genelde ilkokul mezunlardır. Anne ve babası üniversite mezunu olan öğrencilerin toplam sayısı 9'dur. Bu da eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocuklarını ticaret meslek lisesine gönder-mediklerini göstermektedir.

Öğrencilerin annelerinin çoğunluğunun çalışmamaları ve babalarının da genelde işçi ve serbest olarak çalışmaları eğitim düzeyleriyle ilişkilidir. Buna bağlı olarak gelir düzeyleri de ortalama 500-750 TL arasındadır.

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu özellikle de Anadolu Ticaret Meslek Lisele-ri'nde öğrenim gören öğrenciler ÖSS'ye girerek bir yükseköğretim programına yerleştirilmek istemektedir. Yükseköğreti-me ÖSS'ye girmeden sınavsız geçişle devam etmek isteyen 16 öğrenci bulun-maktadır. Bu da öğrencilerin yükseköğre-nime devam etmek için öncelikle ÖSS'ye girmek istediklerini kazanamadıkları tak-dirde sınavsız geçişle yükseköğrenime de-vam edeceklerini göstermektedir. Bu du-rum meslek yüksekokullarının zorunluluk-tan tercih edildiğinin bir göstergesidir.

Ankete katılan öğrencilerinin tamamı-nı muhasebe programını tercih etme hakkı bulunmaktadır. Buna rağmen sınav-sız geçiş yapmayı düşünen 273 öğrencinin sadece 213'ü muhasebe programına geçiş yapmayı düşünmektedir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu muhase-becilerin sözlü ve yazılı iletişim becerile-rine sahip olmaları, kendilerini

sürekli geliştirmeleri, yasal düzenlemeleri ve ekonomi ile ilgili güncel gelişmeleri takip etmeleri gerektiğini düşünmektedirler. Ancak muhasebe mesleğinde yabancı dilin önemli olduğunu düşünmemektedirler.

Öğrenciler muhasebecilerin tarafsız ol-maları ve etik kurallara uymaları gerek-tiğini ifade ederken diğer yandan da mükelleflerin çıkarlarını gözetmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin çoğu muhasebecilerin ge-niş iş olanaklarına sahip olduklarını, mesleğin prestijli bir meslek olduğunu ve ruhsatlı muhasebecilerin bir iş yerine bağlı olarak çalışanlara göre daha çok ka-zandıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca muhasebe mesleğinin teknolojiyle iç içe olduğunu ve muhasebecilerin sadece defter tutup beyanname düzenlemekle sorumlu olmadıklarını düşünmektedirler.

Yukarıda görüldüğü gibi öğrenciler muhasebe mesleği ile ilgili olumlu görüşlere sahip olmalarına rağmen kendilerinin muhasebeci olmaları konusunda kararsız oldukları görülmektedir.

Öğrenciler muhasebe mesleğine yön veren bir meslek yasasının varlığını tam olarak bilmemelerine rağmen meslek mensuplarının görev ve yetkileri ile ilgili sorulara verdikleri yanıtlardan bu konuda bilgi sahibi oldukları görülmüştür.

Kaynaklar

Özdamar, Kazım vd. (Ed. Ali Atıf Bir), Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, AÖF Yayınları No.601, Eskişehir 1999.

3568 Sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu

4702 Sayılı Kanun

* 14-16 Mayıs 2007'de Bergama-İzmir'de düzenlenen 4. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu'nda "Ticaret Meslek Lisesi Öğrencilerinin Meslek Yüksekokulu ve Muhasebe Programlarını Tercih Sebepleri

Üzerine Bir Alan Araştırması (Bilecik-Eskişehir İleri Örneği) başlıklı bildiride öğrencilerin okul tercihleri ile ilgili bilgiler detaylı olarak sunulmuştur. Bildiride Osmaneli ve Gölpaazarı ilçelerinden dönüt alınmadığı için 322 öğrenci ile ilgili bulgular yer almıştır.